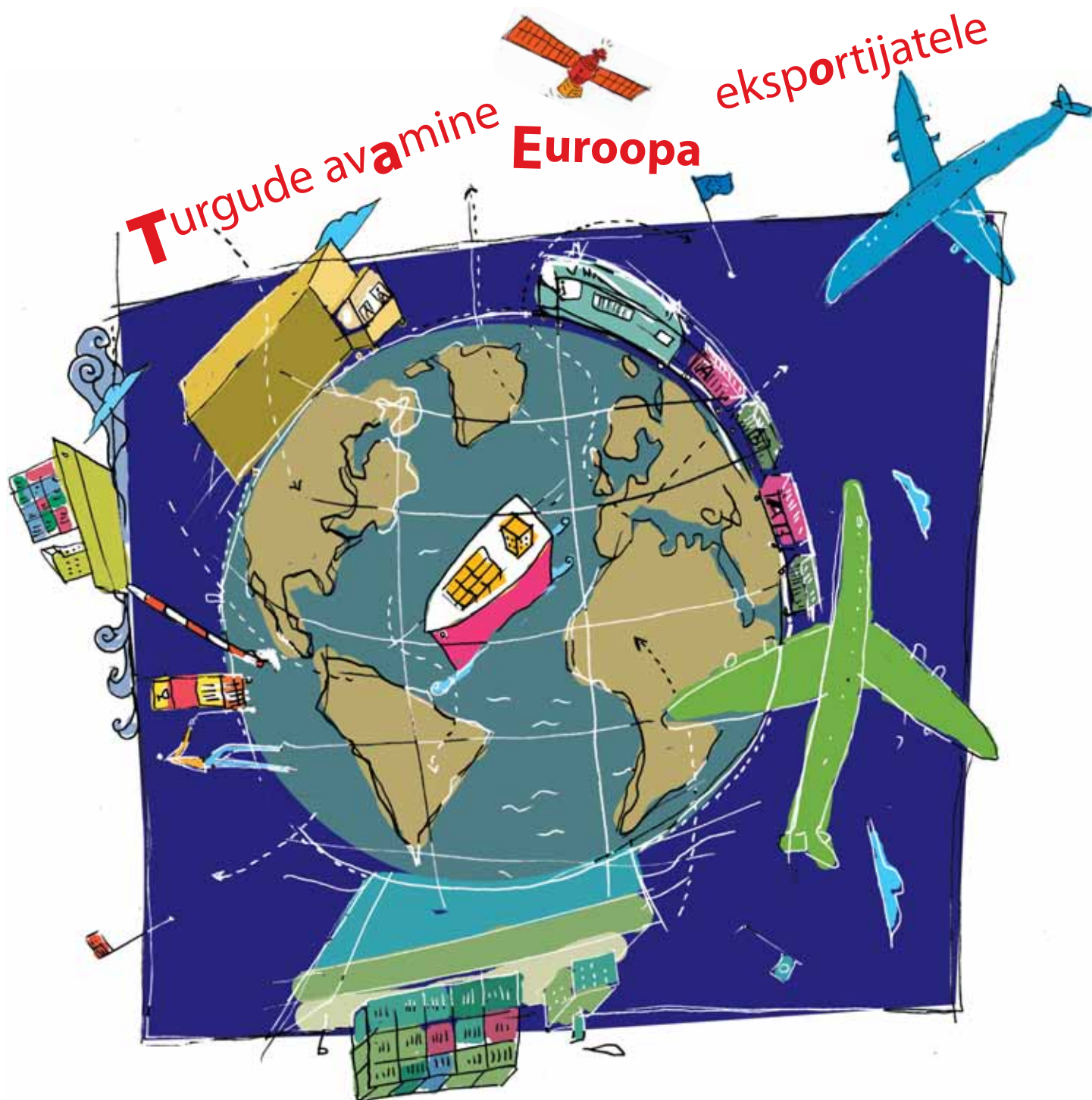

Kaubandustökte määrus [KTM]

Avaldatud Euroopa Komisjoni kaubanduse peadirektoraadi poolt kõikides ELi ametlikes keeltes.

Käesolevas brošüüris olev teave ei pruugi kajastada Euroopa Liidu ametlikke seisukohti.

Ei Euroopa Komisjon ega ükski tema nimel tegutsev isik ei vastuta siin esitatud teabe kasutamise eest.

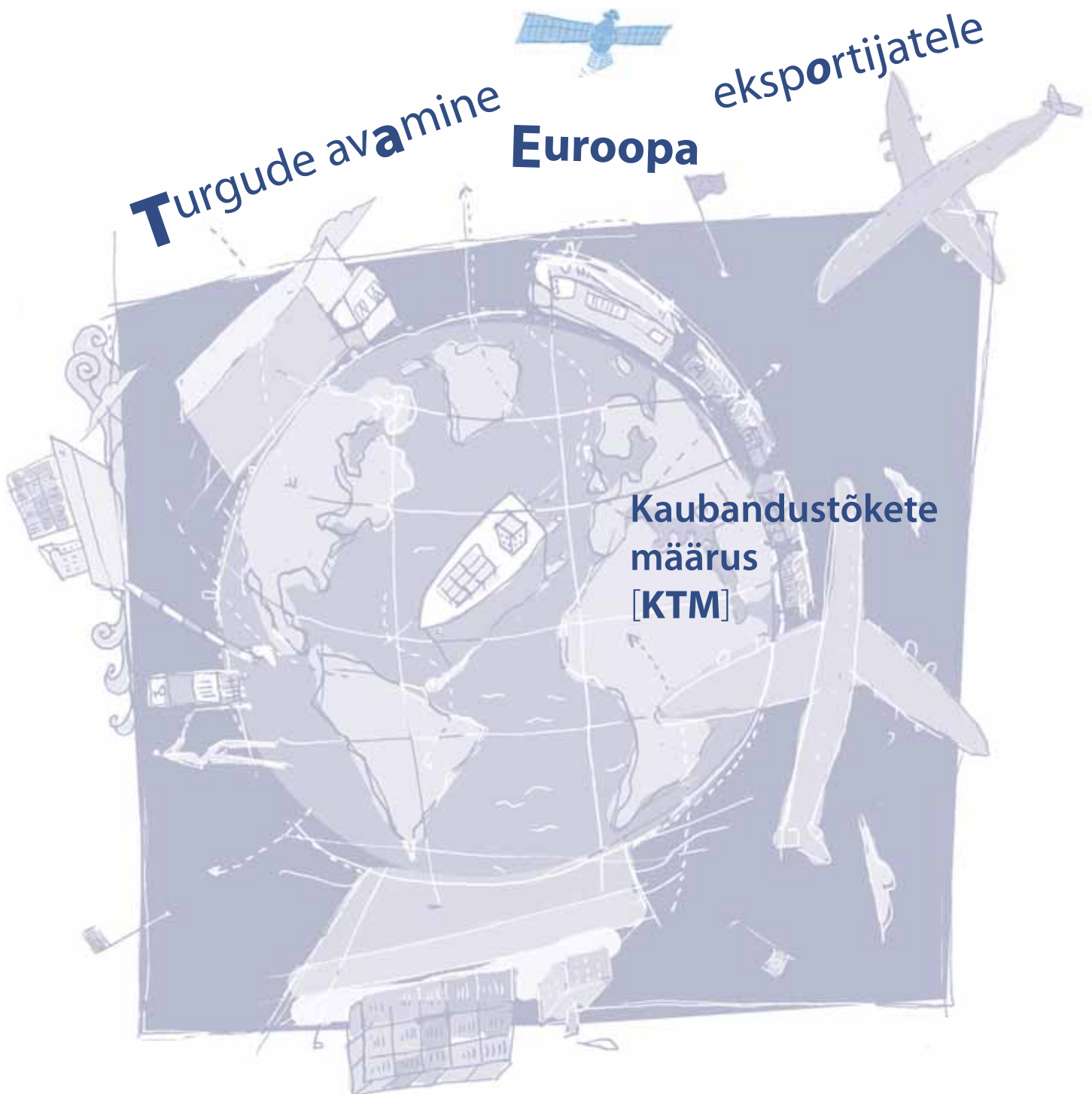
Teksti kasutamine osaliselt või tervikuna on lubatud tingimusel, et viidatakse allikale.

© Euroopa Komisjon, 2008
ISBN 978-92-79-07477-6

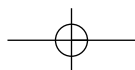
Kujundus / illustratsioonid / trükieelsed toimingud: Mostra Communication

Trükitud Belgias veebruaris 2008

Turgude avamine **Euroopa** **eksportijatele**

Kaubandustökte
määrus
[KTM]

Sisukord

P. 4 **Mis on kaubandustökte määrus (KTM)?**

- KTMi reguleerimisala
- Õigusakti eesmärk: kaubandustakistuste kõrvaldamine

P. 5 **Kes võib KTMi kasutada?**

- Esimene tee: eksporditurgusid mõjutavad kaubandustökked
- Teine tee: ELi turgu mõjutavad kaubandustökked

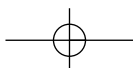
P. 7 **Kuidas süsteem tegelikkuses töötab: KTMi menetlus**

- Kaebuse esitamine
- Otsus vastuvõetavuse kohta
- Uurimine ja aruanne

P. 10 **Kuidas kaebust ette valmistada?**

- Kaebuse esitaja andmed ning kaubandustakistuse poolt mõjutatavate kaupade või teenuste määratlus
- Toode (või teenus), mida kaebusalune kaubandustöke ebasoodsalt mõjutab
- Tõendid kaubandustakistuse olemasolu kohta
- Ühenduse hagemisõigus vastavalt rahvusvahelistele kaubanduseeskirjadele
- Tõendid selle kohta, et kaubandustakistuse tulemuseks on kahju või kaubandust kahjustavad mõjud

P. 14
Mida võib kaebusega saavutada?

- Kolmanda riigi võetavad rahuldavad meetmed
- Ametlik kokkulepe kolmanda riigiga
- Rahvusvahelise (WTO või muu) vaidluse lahendamise menetluse algatamine
- Kui edukas on KTM seni olnud?

P. 17
KTM:
10 aastat kogemusi

- Keda on KTM aidanud?
- Millistes riikides on probleeme esinenud?
- Mis liiki probleeme on KTMi alusel uuritud?
- Kes on kaebusi esitanud?

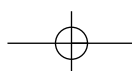
P. 19
Näiteid KTMi alusel menetletud kaebustest

- Kolmanda riigi rahuldavad meetmed
- Juhtumid, kus on vaja järelmeetmeid rakendada
- WTO vaidluste lahendamise menetluste regressiõigus

P. 28
Lisa

- Tolliformaalsused
- Intellektuaalomandi õigused
- Tehnilised normid
- Subsiidiumid
- Maksundusalaane diskrimineerimine

Mis on kaubandustõkete määrus [KTM] ?

Ülemaailmse toote- ja teenuskaubanduse progressiivse liberaliseerimise kontekstis on oluline, et kaubanduspoliitika meetmed jätkaksid kolmandate riikide turud Euroopa Liidu (EL) eksportijatele avatuks.

Sellest tulenevalt võttis Euroopa Liidu (EL) Nõukogu 1994. aasta detsembris vastu kaubandustõkete määruse (nõukogu määrus nr 3286/94)⁽¹⁾, mis jõustus 1. jaanuaril 1995.

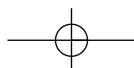
KTMi reguleerimisala

- KTM on **õigusakt**, mis annab ELi ettevõtetele, majandustegevusharudele või nende ühendustele, samuti ELi liikmesriikidele **õiguse** esitada Euroopa Komisjonile kaebus, misjärel viimane uurib ja teeb kindlaks, kas on tõendeid rahvusvaheliste kaubanduseeskirjade rikkumise kohta, mille tagajärjeks on kaubandust kahjustav mõju või kahju.
- KTM on meede, mille eesmärgiks on avada kolmandate riikide turud, kõrvaldades **kaubandustakistused** ELi eksportijate kasuks.
- KTMil on **lai rakendusala**, mis ei hõlma mitte ainult kaupu, vaid ka teenuseid ja intellektuaalomandiõigusi, kui neid õigusi puudutavaid eeskirju on rikutud ning kui see on mõjutanud ELi ja kolmanda riigi vahelist kaubandust.

Määrus hõlmab laia valikut kaubandustakistusi ehk **kaubandustõkkeid** ning I lisas esitatakse näitlik nimekiri mõnedest KTMiga hõlmatud **kaubandustakistustest**. Määruses defineeritakse kaubandustakistust järgmiselt: "igasugused kolmanda riigi kehtestatud või säilitatud kaubandustavad, mille suhtes rahvusvahelised kaubanduseeskirjad näevad ette hagemisõiguse". Selles kontekstis on rahvusvahelised kaubanduseeskirjad eelkõige eeskirjad, mille on kehtestanud Maailma Kaubandusorganisatsioon (WTO), alates 2008. aasta veebruarist aga ka kahepoolsetes vabakaubanduslepingutes sisalduvad eeskirjad.

KTM peab tagama, et rahvusvahelistest kaubanduslepingutest tulenevaid ELi õigusi võiks kasutada juhul, kui ELi-välised (st kolmandad) riigid "võtavad vastu või rakendavad" kaubandustõkkeid.

⁽¹⁾
Avaldatud EÜT L 349, 31.12.1994, viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 356/95, 20.2.1995, avaldatud EÜT L 41, 23.2.1995.

Kes võib KTMi kasutada?

Kaebusi võib esitada kahte liiki kaubandustökete vastu:

- ELi-väline riik kehtestab kaubandustökke, mis avaldab ELi liikmesriikide ekspordile kahjustavat mõju, või
- ELi-väline riik kehtestab kaubandustökke, mis avaldab ELi turule kahjustavat mõju. Näiteks kui kaubandustöke takistab ELi hankimast kaupa, mida ta vajab.

Esimene tee:

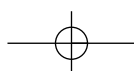
Eksporditurgusid mõjutavad kaubandustöked

Komisjonile võib kaebuse esitada **üks või mitu ELi ettevõtet** või nende nimel tegutsev **ettevõtete ühendus**, mis on kannatanud või kannatavad ELi-välise riigi kehtestatud kaubandustökke (nt seadus, määrus vms) **kaubandust kahjustavate mõjude** tõttu.

KTMi⁽²⁾ artikli 2 lõikes 6 on määratletud mõiste **“ühenduse ettevõte”**. 2008. aasta veebruarist kuni käesoleva ajani on üksikud äriühingud esitanud neli kaebust. Esimene juhtum oli Brasiilia vastu seoses sealse mitteautomaatse impordilitsentside väljaandmisega sorbitooli puhul. Kaebuse esitas Cerestar, üks suurimaid sorbitooli tootjaid ELis. Teise juhtumi puhul, mis puudutas jällegi kaubandustökke Brasiilias, esitas Saksa lennukitootja Dornier kaebuse eksporditoetuste kohta, mida Brasiilia valitsus andis ühele oma lennukitootjale – Embraerile. Kolmanda juhtumi puhul esitas Volkswagen kaebuse Colombias kehtestatud diskrimineerivate käibemaksuseaduste kohta. Neljanda kaebuse esitas elektroonikatootja Philips ning kaebus käsitles Taiwani võimude poolt CD-R tehnoloogiale kehtestatud kohustuslikku litsentsimist.

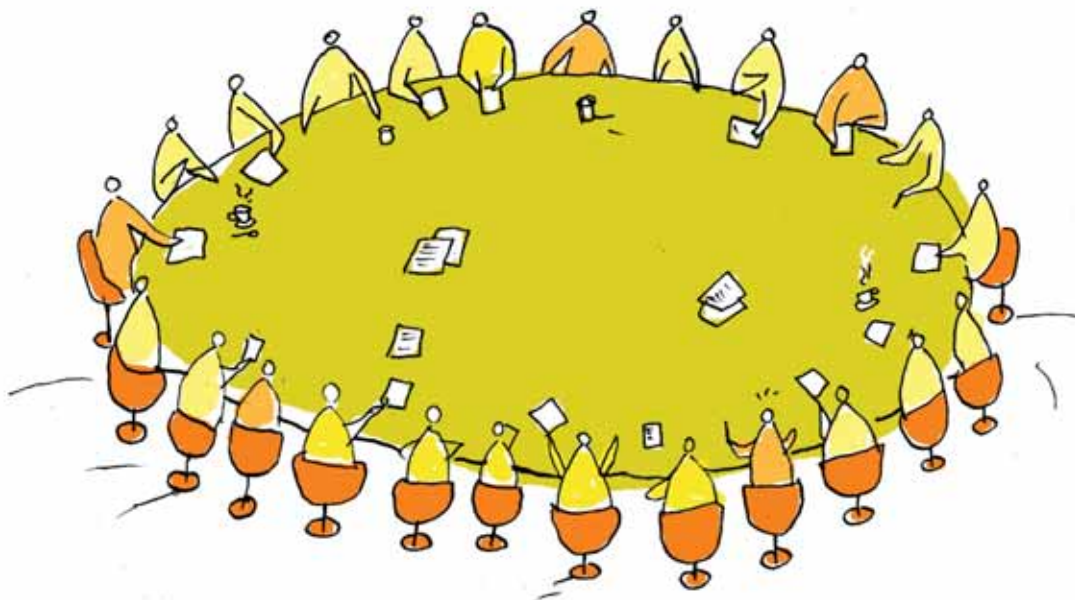

⁽²⁾ KTMi artikli 2 lõikes 6 on mõiste “ühenduse ettevõte” määratletud järgmiselt: kooskõlas liikmesriigi õigusega moodustatud äriühing, mis on vahetult seotud kaubandustakistuse objektiks oleva kauba tootmise või teenuse osutamisega ning mille asukoht, juhatus või põhitegevuskoht paikneb ühenduse piires”. See tähendab näiteks, et tütarettevõtte saab esitada KTMi alusel kaebuse, kuid filiaal ei saa seda teha.

See tee ei ole piiratud üksikute ettevõtete või ettevõtete grupiga, seda võivad samamoodi kasutada **ettevõtete ühendused**, kes tegutsevad oma ühe või mitme liikme nimel. Mitu kaebust on esitanud Euroopa Liidu liikmesriigisisesed ja üleeuroopalised ettevõtete ühendused ning need hõlmavad mitut majandustegevusharu. Näiteks on oma liikmete nimel kaebuse esitanud Hispaania avamere õngepüügilaevade omanike riiklik ühendus ANAPA ja Belgia tekstiililiit Febeltex. Samamoodi esitas komisjonile kaebuse CESA (Euroopa Liidu laevaehitajate liitude komitee).

KTM erineb teistest kaubanduspoliitilistest õigusaktidest, näiteks dumpingu- ja subsiidiumivastastest õigusaktidest, mille puhul kaebus peab esindama suuremat osa ELi tootmisharust. KTM on tõepoolest ainus kaubanduspoliitiline õigusakt, mis annab üksikule ettevõttele õiguse esitada Euroopa Komisjonile kaebus.

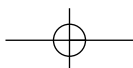
Teine tee: ELi turgu mõjutavad kaubandustõkked

Selle võimaluse kohaselt võib kaebuse esitada ELi tootmisharu või tema nimel tegutsev ametlikult tunnustatud/akrediteeritud ühendus, kes on saanud olulist **kahju ELi turgu** mõjutanud kaubandustõkete tõttu.

KTMi artikli 2 lõikes 5 on defineeritud mõiste **“ühenduse tööstus”** (ehk ühenduse tootmisharu). Üldiselt on teine tee avatud ainult tootjatele, kelle identsed, samalaadsed või otseselt konkureerivad kaubad või teenused moodustavad suurema osa ühenduse kogutoodangust ning keda kaubandustõke mõjutab.

Seni on olnud ainult neli juhtumit, mis tekitasid ELi turule olulist kahju ning millel oli kaubandust kahjustav mõju kolmanda riigi turul. Ükski KTMi juhtum ei põhinenud ainult ELi turule põhjustatud kahjudel. Osaliselt on selle põhjuseks tõsiasi, et ELi turul aset leidvate moonutustega on tavaliselt parem tegelda dumpinguvastaseid meetmeid ja tasakaalustusmaksu käsitlevate õigusaktide abil.

Lisaks tööstustele, ettevõtete ühendustele või üksikutele ettevõtetele võivad ka liikmesriigid esitada kaebuse kummagi eespool nimetatud kaubandustakistuse liigi kohta. Kuid seni ei ole ükski neist seda teinud.

Kuidas süsteem tegelikkuses töötab: KTMi menetlus

Laias laastus toimib KTM järgmiselt:

Kaebuse esitamine

Mida tuleks teha, kui teid on mõjutanud kaubandustõke? Näiteks kas tuleb algatada ametlik menetlus, ilma et teil oleks võimalus komisjoniga probleemi arutada?

Vastus on ei ning tegelikult soovitatakse teil alati komisjoniga ühendust võtta, et juhtumit arutada ning kaaluda erinevaid teile avatud võimalusi. Kaubandustõkete määramise eest vastutav komisjoni talitus kuulub kaubanduse peadirektoraadi alla. Kontaktandmed on toodud allpool. Enne kaebuse esitamist tuleks võtta ühendust üksuse F-2 (kaubanduspoliitika juriidilised aspektid) juhiga. Ametlik kaebus tuleks esitada komisjonile kirjalikult järgmisel aadressil:

European Commission

Directorate General for Trade

Unit F.2 - Legal Aspects of Trade Policy

B-1049 Brussels

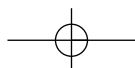
Tel: +32 2.295.39.18

Fax: +32 2.299.32.64

Otsus vastuvõetavuse kohta

Menetlus

Kui komisjon teie ametliku kaebuse saab, on esimeseks sammuks saata see ELi liikmesriikidele kommentaaride saamiseks, mis suunatakse tagasi komisjonile. Määruse kohaselt peab komisjon 45 päeva jooksul alates teie kaebuse esitamisest otsustama, kas kaebust on võimalik vastu võtta. Seda tähtaega võib teie taotlusel pikendada, kui te vajate lisainformatsiooni andmiseks lisaega. Kui komisjon leiab, et te olete esitanud piisavalt tõendeid uurimismenetluse algatamiseks ning et see on **ühenduse huvides**, kinnitab komisjon, et teie juhtum on vastu võetud, ning alustab uurimist. Samal ajal avaldatakse komisjoni otsus Euroopa Liidu Teatajas, et informeerida kõiki, keda tõke võib mõjutada, kaasa arvatud riiki, kes on selle kehtestanud.

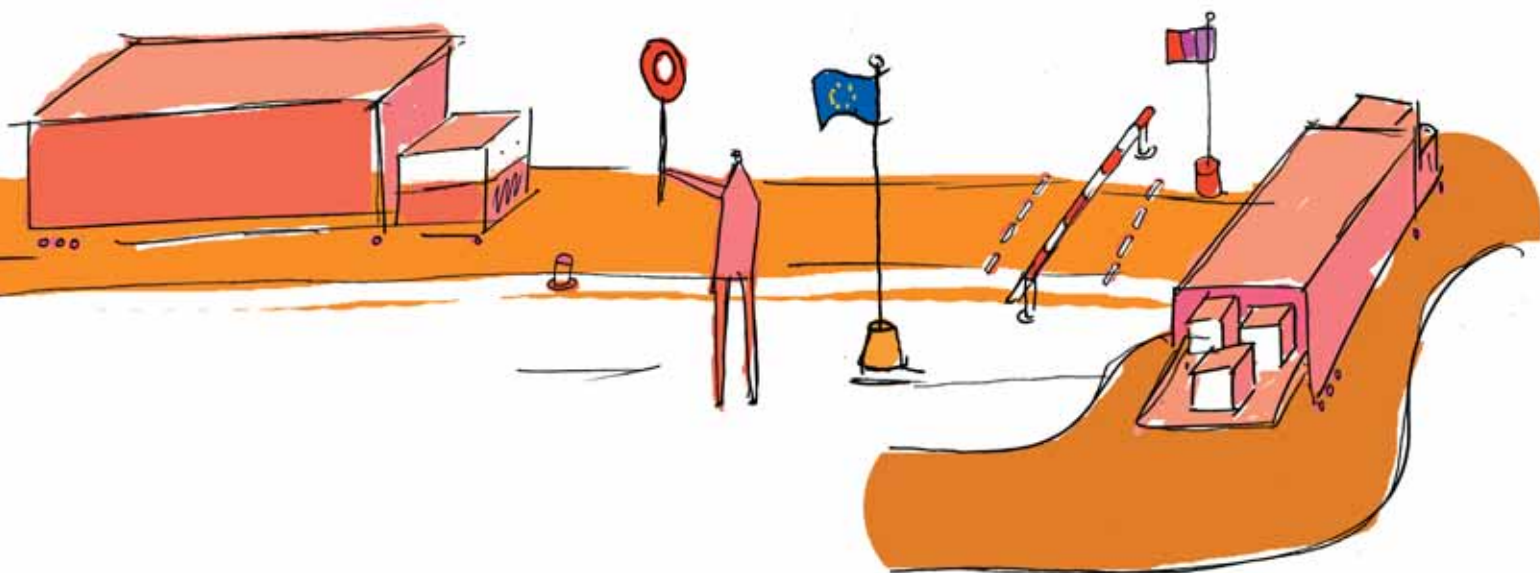
Kuidas veenda komisjoni, et teie juhtum nõuab tegutsemist KTMi alusel? Mida on vaja esitada, et komisjon otsustaks uurimise algatamise kasuks?

KTMis nõutakse, et selleks, et kaebus oleks vastuvõetav, peab ta "sisaldama piisavalt tõendusmaterjali kaubandustakistuste olemasolu ja nendest tuleneva kahju või kaubandust kahjustava mõju kohta". Tavakeeles tähendab see, et kindlaks tuleb teha kolm asjaolu:

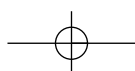
- meetme olemasolu;
- tõendid selle kohta, et meede on rahvusvaheliste kohustustega vastuolus (hagemisõigus);
- tõendid kaubandust kahjustavate mõjude või kahju kohta⁽¹⁾.

Neid tingimusi selgitatakse üksikasjalikumalt järgmistes jagudes. Üksikasjalikus juhendis esitatakse samahaaval informatsioon selle kohta, mida teilt kaebuse esitamisel oodatakse.

Võib-olla soovite ka teada, mida mõeldakse **ühenduse huvi** all. Miks peaks see mõjutama komisjoni otsust, kui takistus mõjutab teid? On mitu põhjust, miks uurimismenetlus peab toimuma ühenduse huvides. Põhjuste hulgas võib olla garantii, et kaubanduspartnerid järgivad täielikult oma rahvusvahelisi kohustusi, ühenduse toodetele juurdepääsu tagamine kolmandate riikide turgudele, ühendusesiseste majandushuvide kaitsmine rahvusvaheliste kaubanduseeskirjadega kokkusobimatute tavade eest. Kuid komisjon võib otsustada uurimismenetlust mitte alustada, kui selline tegevus ei ole ühenduse huvides. Seni ei ole komisjon siiski sellist otsust teinud.

⁽¹⁾
Vt. jagu "Kuidas kaebust ette valmistada?"

Uurimisperioodi ajal kogub komisjon huvitatud isikutelt kogu asjakohase teabe ja kontrollib seda. See võib tähendada näiteks ühes riigis kehtestatud eeskirjade ja määruste kogumist. See võib samuti hõlmata vestlusi majandustegevusühendustega, riigiasutustega jms riigis, kus teil on probleeme esinenud. Komisjon tahab kuulda kõikide huvitatud isikute arvamust ning püüab alustada arutelusid asjaomase kolmanda riigi ametiasutustega, saamaks teada, kas kaubandustõket on võimalik tühistada. Teisisõnu kasutatakse uurimist osaliselt "maakuulamiseks", et kindlaks teha võimalikke lahendusi, kogudes samal ajal teavet, mida on vaja, et kaebust saaks asjakohaselt analüüsida.

Loomulikult oleksite kogu selle protsessi jooksul kontaktis teie juhtumiga tegeleva komisjoni meeskonnaga ning teie jätkuv kaasatus on vajalik parima võimaliku tulemuse saavutamiseks. Näiteks võidakse teilt nõuda sellise tundliku teabe avaldamist, mille puhul te ei taha, et see konkurentide kätte satuks. See on üks hirne, mida me sageli kuuleme, kuid ei ole põhjust muretseda, sest KTMi artiklis 9 on sätestatud uurimise ajal edastatud konfidentsiaalse informatsiooni käsitlemine^(*). Sellist informatsiooni **ei avaldata** üheski uurimisetapis ilma teie eelneva nõusoleku ja loata.

Kui kaua kõik see aega võtab?

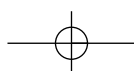
Uurimine ei tohiks kesta kauem kui **viis kuud**, juhul kui see ei ole nii keeruline, et komisjon pikendab perioodi **seitsme kuuni**. Uurimise lõpus esitatakse liikmesriikidele konfidentsiaalne aruanne ning tehakse kättesaadavaks aruande avalik versioon. Uurimine on KTMi otsustav etapp, kuna see:

- aitab selgitada faktilisi ja juriidilisi küsimusi, tugevdades seeläbi WTO võimalikku tegevust,
- võib julgustada kolmandat riiki lahendama kõnealust kaubandustakistust (näiteks Korea kosmeetikatoodete õigusaktidega seotud juhtumis võimaldasid uurimise käigus peetud läbirääkimised kaotada varasemad koormavad turustamiseelsed menetlused).

Uurimise aruanne peab tavaliselt sisaldama järgmisi elemente:

- kolmanda riigi tava faktiline analüüs;
- kolmanda riigi tava juriidiline analüüs (kokkusobimatus WTO eeskirjadega);
- kolmanda riigi turul kaubandust kahjustavate mõjude ja/või ühenduse turul esinenud kahjude ning nende ühenduse majandusele avaldunud mõju kontrollimine;
- järeldused ning kavandatav tegevus.

^(*) KTMis on sätestatud, et määruse alusel saadud konfidentsiaalset teavet, samuti uurimismenetluse osalise poolt konfidentsiaalselt edastatud teavet ei avaldata ilma teabe edastanud poolelt eriluba saamata.

Kuidas kaebust ette valmistada?

Selles jaos vaatame, mida tuleb teha, kui olete pärast mitteametlikke kontakte komisjoniga otsustanud, et soovite esitada ametliku kaebuse.

KTMi rakendamise eest vastutav komisjoni talitus on kaubanduse peadirektoraadi üksus F-2 (kaubanduspoliitika juriidilised aspektid). Meiega võib ühendust võtta kas kaubanduse peadirektoraadi kodulehe kaudu:

http://europa.eu.int/comm/trade/issues/respectrules/tbr/index_en.htm

või e-posti teel: trade-tbr@ec.europa.eu

Komisjonile kirjaliku kaebuse esitamisel tuleb lisada järgmised üksikasjad:

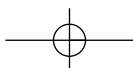
Kaebuse esitaja andmed ning kaubandustakistuse poolt mõjutatavate kaupade või teenuste määratlus

Kaebuse esitaja andmed

- Teie ettevõtte nimi ja aadress, õiguslik seisund.
- Millega teie ettevõtte tegeleb? Lühike üldine kirjeldus on piisav, st teie äritegevuse kirjeldus, sealhulgas arvud, mis puudutavad teie käivet, tootmistasemeid, töötajate arvu, turuosa nii kodu- (EL) kui ka ülemereturgudel.
- Seos tootega, mille suhtes rakendatakse kaubandustakistust (tootja, konkureeriva toote tootja, töötleja, importija, eksportija).

Toode (või teenus), mida kaebusalune kaubandustõke ebasoodsalt mõjutab

- Toote (või teenuse) kirjeldus ning tollikood (CN) kuni kaheksa numbrini.
- Toote või teenuse tootmine, müük ja eksport teie ettevõtte poolt.

Tõendid kaubandustakistuse olemasolu kohta

Te peate esitama nii palju tõendeid kaubandustakistuse olemasolu kohta, kui võimalik. See tähendab, et kaebus peaks sisaldama piisavaid elemente, näitamaks kaubandustakistuse olemasolu. Nõutav tõendus võib oleneda sellest, kas kaebuse esitaja väidab, et seadus või määrus on vastuolus WTO raames võetud kohustustega (*de jure juhtumid*), näiteks on kehtestatud impordikeeld; või kas kaebus põhineb määruse tegelikul kohaldamisel või teatud meetmete või tavade, näiteks subsiidiumide mõjul turule (*de facto juhtumid*).

→ *De jure rikkumiste* puhul piisab tavaliselt tõenditest meetme olemasolu kohta (nt seaduse või määruse tekst).

→ *De facto rikkumiste* puhul, nt kui seaduse või haldusmeetmete jõustamine põhjustab kaubandustõkkeid (näide: läbipaistmatud või koormavad tolliväärtuse hindamise protseduurid), peaks kaebuse esitaja esitama kõik vajalikud tõendid oma nõude kohta, näiteks müügiagentidelt, importijatelt, klientidelt jms saadud kirjad või faksid, mis kinnitavad kaubandustava olemasolu ning riiklike ametiasutuste kaasatust sellese tegevusse. Näiteks varasemad kaebuse esitajad on meile esitanud importijate ning oma tollimaaklerite deklaratsioone, impordifailide näidiseid ning toodete kasutajate avaldusi. See nimekiri ei ole lõplik ning nõuded on paindlikud.

KTMI juhtumid hõlmavad väga suurt hulka takistusi, nõnda et iga juhtum on omaette probleem, millega tuleb tegelda eraldi. Seda silmas pidades võivad komisjoni talitused aidata kõnealuseid küsimusi kindlaks määrata.

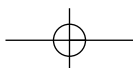
Ühenduse hagemisõigus vastavalt rahvusvahelistele kaubanduseeskirjadele

Selle nõude täitmiseks peate viitama asjaomastele rahvusvahelistele kaubanduseeskirjadele, mille kohaselt vaidlustatav kolmanda riigi tava näib olevat ebaseaduslik. Määruse artiklist 2 võite näha, et "rahvusvahelisi kaubanduseeskirju" määratletakse eelkõige kui eeskirju, mille on sätestanud WTO, alates 2008. aasta veebruarist aga ka kahepoolsetes vabakaubanduslepingutes sisalduvaid eeskirju.

Kuidas teada saada, kas neid eeskirju on rikutud? Nagu eespool selgitatud, lahendatakse sedasorti küsimused siis, kui te esmakordselt enne kaebuse esitamist komisjoni poole pöördute; me aitame teil kindlaks teha juriidilised küsimused, mis tuleks lahendada, selleks et te saaksite kindlaks teha oma rahvusvaheliste kaubanduseeskirjade kohase hagemisõiguse⁽⁶⁾.

Kas tuleks otsida abi juristilt või advokaadilt? See sõltub jällegi juhtumi keerukusest ning praktikas on mõned kaebused kaebuse esitajate endi poolt ette valmistatud ilma juristi abita, mõned aga mitte.

⁽⁶⁾ Vt lisa "WTO vaidluste lahendamisel ning KTMI uurimistel käsitletud kaubandustakistuste näitlik nimekirj".

Tõendid selle kohta, et kaubandustakistuse tulemuseks on kahju või kaubandust kahjustavad mõjud

Kaebus peab sisaldama piisavaid tõendeid:

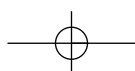
- **kahju** või **kaubandust kahjustavate mõjude** olemasolu kohta ning
- selle kohta, et **kahju** või **kaubandust kahjustavad mõjud** põhjustajaks on kaubandusele seatud takistused.

Kahju või **kaubandust kahjustavate mõjude** kohta tõendite esitamiseks võib kasutada järgmisi elemente, ehkki see nimekiri ei ole kaugeltki lõplik ning võimaldab teatud paindlikkust:

- statistilised andmed mõjutatud kaubavoogude kohta, sealhulgas sellised tegurid nagu kolmanda riigi turu ja/või ühenduse turu impordi-, ekspordi-, tootmis- ja tarbimismaht, eriti kui selles osas on toimunud oluline muutus;
- turuosa kaotus (ühenduse turgudel, kolmanda riigi turul või muude riikide turgudel). Tõkkest tulenevat mõju võib näidata muutuvate arengutendentside abil sellistes näitajates nagu brutokasum, võimsus, kasum kapitalilt, investeeringud, tööhõive, hinnad jne.

Kui **kahju** või **kaubandust kahjustavate mõjude oht** on eeldatav, peab kaebus näitama, kas on selgelt ette näha, et konkreetne olukord areneb tõenäoliselt reaalseks kahjuks või kaubandust kahjustavaks mõjuks. Mõlemal juhul võiks kasutada järgmisi komponente:

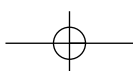
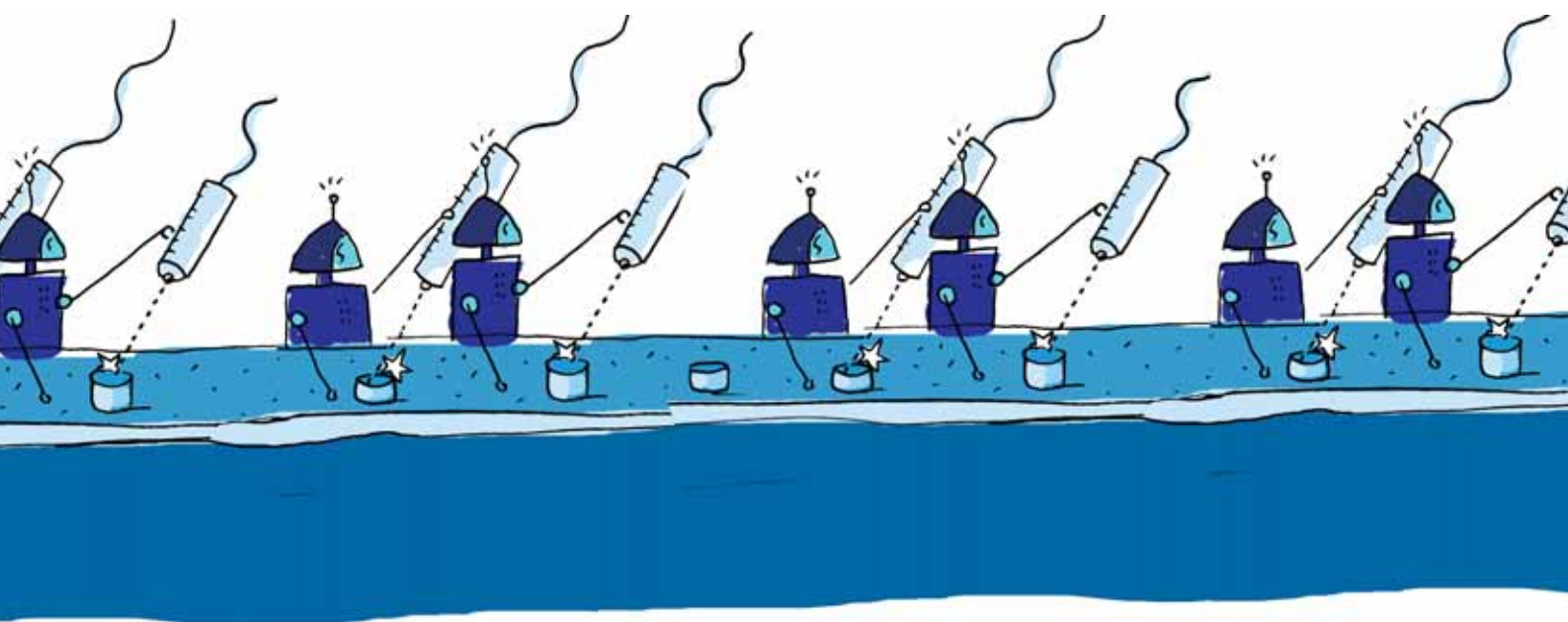
- ekspordi kasvutempo nendele turgudele, kus leiab aset konkurents ühenduse toodetega;
- päritolu- või eksportiva riigi juba olemasolev ja ettenähtavas tulevikus toimiv ekspordivõimsus ning tõenäosus, et sellest võimsusest tulenev eksport suunatakse turule, kus leiab aset konkurents ühenduse toodetega.

Kui **kaubandust kahjustavad mõjud** on eeldatavad, kontrollib komisjon kaubandustakistuse mõju ühenduse või ühenduse piirkonna majandusele või majandustegevusharule.

Oluline on märkida, et on võimalik, eriti kui kaubandustakistus mõjutab Euroopa Liidu välist turgu, et tegelikkuses toimub kaubandustegevust vähe või üldse mitte, kuna kaubavood on "takistatud, häiritud või kõrvale juhitud". See on samuti KTMi alusel asjakohane ning võib kaebuse aluseks olla.

Kaebus peaks samuti näitama, et kaubandust kahjustavate mõjude (või kahju) ning KTMi alusel toimuva uurimise sisuks olevate WTOga vastuolus olevate tavade vahel on põhjuslik seos. See võimaldab ennetada võimalikke vastuargumente, et kaubandust kahjustavad mõjud (või kahju) ei ole takistusega seotud ning on leidnud aset põhjustel, mis ei sõltu kaubandustõket rakendavast riigist.

Mida võib kaebusega saavutada?

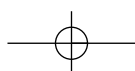
KTMI põhieesmärgiks on kõrvaldada kaubandustakistused ning taastada võrdsed tegutsemisvõimalused. Kuidas seda saavutada? Järgmine jagu näeb ette mõningad stsenaariumid, mis võivad olla KTMI alusel edukalt esitatud kaebuse tulemuseks.

Kolmanda riigi võetavad rahuldavad meetmed

Kui KTMI menetluse algatamise järel võtab kolmas riik **kaubandustakistuse kõrvaldamiseks rahuldavaid meetmeid**, ei ole ühendusepoolne tegevus nõutav. Sellisel juhul võib menetluse peatada või lõpetada ning komisjon kontrollib, et kolmas riik peaks oma kohustusest kinni. Selleks võib kehtestada järelevamenetluse.

Ametlik kokkulepe kolmanda riigiga

Kui kolmas riik on pärast uurimismenetlust või enne seda nõus pidama komisjoniga lahenduse saavutamiseks läbirääkimisi, peatatakse menetlus ajutiselt läbirääkimiste võimaldamiseks. Kui kokkulepe on saavutatud, võidakse menetlus ametlikult kas peatada või lõpetada.

Rahvusvahelise (WTO või muu) vaidluse lahendamise menetluse algatamine

Kui ei ole jõutud rahuldava lahenduseni ning uurimine toetab kaebuse väiteid, võidakse juhtumi suhtes rakendada WTO vaidluste lahendamise menetlust või mõnda muud asjakohast rahvusvahelist mehhanismi, näiteks kahepoolsetes lepingutes ette nähtud vaidluste lahendamise mehhanisme.

Tuleks silmas pidada, et rahvusvaheline vaidluste lahendamise menetlus hõlmab ainult valitsusi ning avalik-õiguslikke üksusi, nagu näiteks EL; eraõiguslikel isikutel ei ole sellele menetlusele otsest ligipääsu. Seetõttu on KTM õigusakt, mis tõhusalt võimaldab majandustegevusharule **kaudset ligipääsu WTO lepingutest tulenevatele õigustele**.

WTO vaidluste lahendamise menetluse kohaselt nõutakse WTO liikmetelt, et nad üritaksid oma vaidlused lahendada konsultatsioonide pidamise abil. Kuid kui sel teel vaidlust ei lahendata ega jõuta vastastikku rahuldava lahenduseni, on kaebuse esitanud poolel õigus paluda ekspertide vaekogul anda juhtumile objektiivne hinnang, võttes arvesse konkreetse juhtumi üksikasju ning seda, kas WTO lepingute sätteid on rikutud. Ekspertide vaekogu esitab oma kirjaliku aruande juhtumiga otseselt seotud isikutele ning ka vaidluste lahendamise organile, kes teostab järelevalvet kõikide WTO vaidluste üle. Pooltel on küll kaebuse esitamise õigus, kuid apellatsioonikogu otsus on osalistele siduv (st jõustatav). Samamoodi on edasikaebuse esitamata jätmise korral ekspertide vaekogu aruanne siduv.

Kui otsus on ELi kasuks:

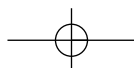
- võib asjaomane kolmas riik tulemuse aktsepteerida ning järgida vaidluste lahendamise organi soovitusi, kõrvaldades kaubandustakistuse;
- kui kolmas riik ei rakenda neid soovitusi WTO vaidluste lahendamise organi või kahepoolse vabakaubanduslepingu alusel moodustatud organi kehtestatud aja jooksul, võib komisjon teha nõukogule ettepaneku **survemeetmete** kohta, mis võidakse seejärel 30 päeva jooksul komisjoni ettepaneku esitamisest arvates kvalifitseeritud häälteenamusega vastu võtta. Survemeetmed võivad esineda erineval kujul, näiteks kontsessioonide tühistamise, tariifide tõstmise või koguseliste piirangute rakendamisenä.

Kui edukas on KTM seni olnud?

Alates 1996. aastast on algatatud 25 KTMi uurimismenetlust. KTM on olnud kaebuse esitajate jaoks tulemuste saavutamisel edukas enamikul juhtudest, seda kas kolmanda riigi poolt kaubandustakistuse kõrvaldamiseks võetud meetmete kaudu või WTO vaidluste lahendamise menetluse abil. Eelkõige on läbirääkimistel saavutatud lahendused viinud muudatusteni õigusaktides või haldustavades. Teatud juhtudel on kolmanda riigi rakendatud meetmete suhtes vaja järelevalvet.

Teisisõnu, arvudes väljendatult on seni KTMi alusel toimunud 25 uurimisest

- 12 viinud rahuldavate meetmete võtmiseni kolmanda riigi poolt, mille osas mõningatel juhtudel on siiski vaja järelevalvet;
- 1 lõpetatud, kuna kaubandustõkkeid ei tuvastatud,
- 1 puhul on KTMi alusel toimuv uurimismenetlus veel käimas,
- 4 on läbivaatamisel,
- 7 tagajärjeks WTO vaidluste lahendamise menetlus.

Kolmanda riigi rahuldavad meetmed (teatud juhtudel järelevalve)

- USA - tekstiiltoodete päritolureeglid
- Brasiilia - Cognac
- Brasiilia - roostevasest terasest tooted
- Brasiilia - tekstiiltooted
- Korea - kosmeetikatooted
- Tšiili - mõõkkala
- Brasiilia - sorbitool
- Korea - farmaatsiatooted
- Argentina - tekstiiltooted
- Colombia - autod
- Kanada - Bordeaux Médoc
- Uruguay - viski

WTO vaidluste lahendamise menetlus

- USA - 1916. aasta dumpinguvastane seadus (rakendatud)
- USA - muusika litsentsimine (ootab rakendamist)
- Argentina - nahad (osaline rakendamine)
- Brasiilia - lennukid piirkondlikeks lendudeks (vaekogu menetlus lõpetatud)
- Korea - subsiidiumid laevaehitustööstusele (ootab rakendamist)
- Brasiilia - taastatud rehvid (käimasolev menetlus)
- India - veinid ja kanged alkohoolsed joogid (rakendatud)

KTMI uurimise all

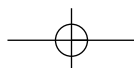
- Hiina Taipei - CD-R-ide kohustuslik litsentsimine

Läbivaatamisel

- Kanada - Prosciutto di Parma
- Jaapan - nahk
- USA - õliseemned
- Türgi - farmaatsiatooted

Meetmeid ei ole vaja

- USA - meetmed valmissinepi impordi puhul

KTM: 10 aastat kogemusi

Kaubandustökete määrus (KTM) on olnud jõus juba rohkem kui kümme aastat – alates 1. jaanuarist 1995. Selle aja jooksul on see osutunud tõhusaks meetmeks kolmandatesse riikidesse eksportida soovivate Euroopa Liidu tootjate turulepääsuga seotud probleemide lahendamisel.

Viimase kümne aasta jooksul on nimetatud õigusakti kasutatud mitme majandustegevusharu vajaduste rahuldamiseks ja selle abil on käsitletud erinevate kaubanduspartnerite tavasid. Neist mõnel juhul on saavutatud lahendus läbirääkimiste või kolmanda riigi meetmete abil ning teistel juhtudel WTO vaidluste lahendamise menetluse teel.

Keda on KTM aidanud?

Seni läbiviidud KTMi uurimised on tegelnud eri majandustegevusharudega.

Majandustegevusharud, mis on KTMi alusel kaebusi esitanud (16)

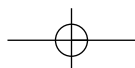
Autod (1), Kanged alkohoolsed joogid (3), Kosmeetikatooted (1), Nahk (2), Muusika (2), Tekstiiltooted (3), Teras (2), Farmaatsiatooted (2), Toiduainetööstus (2), Lennukid piirkondlikeks lendudeks (1), Kalandus (1), Põllumajandustooted (2), Laevaehitus (1), Rehvid (1), Elektroonika (1), Veinid (2).

Millistes riikides on probleeme esinenud?

Riigid, mille kohta on KTMi alusel kaebusi esitatud (12)

Argentina (2), Brasiilia (6), Kanada (2), Tšiili (1), Colombia (1), Jaapan (1), Lõuna-Korea (3), USA (5), Uruguay (1), Türgi (1), India (1), Hiina Taipei (1).

Uuritud kaubandustökked on olnud erinevad:

KTMi alusel esitatud kaebustega hõlmatud probleemide näitlik nimekiri

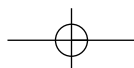
Probleemi olemus	Kaebuste arv
Toodete transiit	1
Päritolureeglid (kindlaksmääramine, sertifikaadid)	2
Impordikeeld	1
Impordilitsentsid	4
Kaupade tolliväärtuse määramine	2
Diskrimineeriv maksustamine	3
Kaubanduskaitsemeetmete kuritarvitamine	1
Päritolunimetuse / geograafilise tähise kaitse puudumine	3
Andmete ainuõiguse / andmekaitse puudumine	1
Kodumaistele tootjatele makstavad subsiidiumid	4
Toodete märgistamine	2
Suurendatud tollimaksude näol kehtestatud sanktsioonid	1
Standardid	1
Kohustuslik litsentsimine	1
Autoriõiguse rikkumine	1

Kes on kaebusi esitanud?

Seni komisjonile esitatud kaebused on tulnud ettevõtetelt, riigisestelt ja üleeuroopalistelt majandustegevusühendustelt. Mõned on koostatud kaebuse esitajate endi poolt; eriti keeruliste juhtumite puhul on kasutatud juriste.

Kaebus	Arv
Üksik ettevõte	4
Riigi majandustegevusühendus	9 ⁽⁶⁾
Euroopa majandustegevusühendus	12
Liikmesriik	0

⁽⁶⁾ Kolm neist, BNIC (Cognac), CIBV (Bordeaux Médoc) ja Consorzio di Prosciutto di Parma, on ühtaegu ka Euroopa majandustegevusühendused, kuna kõikidel nendel juhtudel asub majandustegevusharu ainult ühes riigis.

Näiteid KTMi alusel menetletud kaebustest

Järgmised juhtumid on näited erinevatest teedest, mis on viinud KTMi alusel esitatud kaebustes tõstatatud probleemide lahendamiseni

Kolmanda riigi rahuldavad meetmed

COLOMBIAS

importmootorsõidukitele rakendatav diskrimineeriv maksusüsteem

Kaebuse esitas Volkswagen AG

7. juulil 2000

→ Kaubandustõke:

Colombia autode käibemaksusüsteem, mis diskrimineerib Colombiasse imporditavaid kuni 1400 cm³ mootori töömahuga mootorsõidukeid.

→ KTMi alusel algatati uurimine 18. augustil 2000.

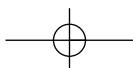
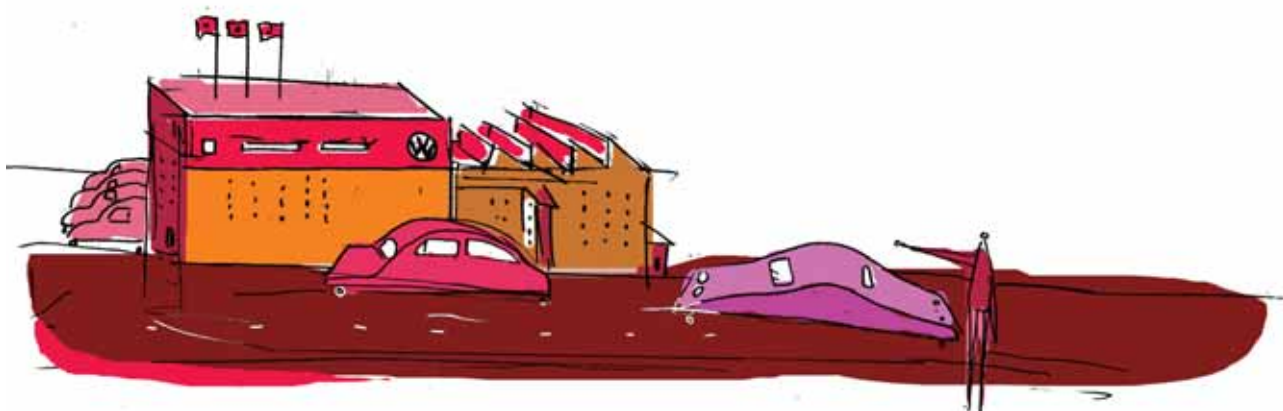
→ Uurimise järeldused:

Vaidlustatud tava näib rikkuvat Colombia kohustusi, mis tulenevad GATT 1994 III artiklist.

→ Tulemus:

Euroopa Liit ja Colombia jõudsid kokkuleppele, mille kohaselt Colombia võtab endale kohustuse mitte tõsta kuni 1400 cm³ töömahuga importmootorsõidukite kehtivat maksu ning tühistada ülalmainitud käibemaksuerinevus 1. juuliks 2005 perioodiliste, korrapäraste ja pidevate vähendamiste teel 1–1,5% võrra iga kahe kuu tagant. Esimene vähendamine toimub 1. juulil 2003. 27. detsembril 2002 võttis Colombia parlament vastu seaduseelnõu eespool mainitud käibemaksuerinevuse järkjärgulise tühistamise kohta. Sellest tulenevalt peatati KTMi menetlus komisjoni otsusega 20. mail 2003.

→ Vastastikku kokkulepitud lahenduse leidmine.

KANADA

Bordeaux Médoc

Kaebuse esitas CIVB (Conseil interprofessionnel du Vin de Bordeaux)

6. detsembril 2001

→ Kaubandustöke:

Kaitse puudumine geograafilist tähist "Bordeaux" ja "Médoc" kandvate veinide puhul Kanadas.

→ KTMi alusel algatati uurimine 25. mail 2002.

→ Uurimise järeldused:

Uurimine kinnitas kaebuse esitaja väidet, et Kanada kaubamärgiseaduses tehtud muudatus C-57 rikub TRIPS-lepingu artikli 23 lõikeid 1 ja 2 ning ka artikli 24 lõiget 3 (niinimetatud kavatsatud meetmete rakendamise keeld) ja et sellised rikkumised ei ole TRIPS-lepingu artikli 24 lõike 6 kohaste erandite põhjal õigustatud.

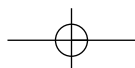
→ Tulemus:

24. aprillil 2003 parafeeris komisjon kahepoolse kokkuleppe Kanadaga veini ja kangete alkoholsete jookidega kauplemise kohta, mis sätestas kokkuleppe jõustumisel Kanadas "liiginimedena" loetletud nimede, sealhulgas "Bordeaux", "Médoc" ja "Medoc", lõpliku kaotamise.

→ 9. juulil 2003 otsustas komisjon uurimismenetluse peatada⁽¹⁾, et see lõpetada niipea, kui kahepoolne kokkulepe jõustub. 1. juunil 2004 jõustus ülalmainitud kahepoolne kokkulepe ning selle tulemusena kõrvaldas Kanada nimed "Bordeaux" ja "Médoc" muudatusega C-57 sätestatud liiginimede nimekirjast. Sellest tulenevalt lõpetati KTMi menetlus.

→ Vastastikku kokkulepitud lahenduse leidmine.

⁽¹⁾
ELTL 170, 9.7.2003, lk 29.

KOREAS kosmeetikatoodete impordi suhtes rakendatav kord

Kaebuse esitas COLIPA
2. aprillil 1998

→ Kaubandustõke:

Korea standardi- ja muud nõuded, millel on kahjulik mõju ühenduse kosmeetikatoodete impordile ja turundusele Koreas.

→ KTMi alusel algatati uurimine 19. mail 1998.

→ Uurimise järeldused:

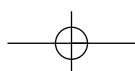
Uurimise tulemusena jäeldati, et Koreas kosmeetikatoodete impordile ja turustamisele kehtestatud kord on vastuolus WTO tehniliste kaubandustõkete lepingu sätetega ning avaldab ühenduse majandustegevusharule kahjulikku mõju, kuna imporditud tooteid koheldakse kohapeal toodetest erinevalt.

→ Tulemus:

Esimese positiivse tulemusena sõlmiti juulis 1999 Korea ametiasutuste ning Euroopa ühenduste vahel kokkulepe. Selles kokkuleppes määrati kindlaks protseduur, mille kohaselt ühenduse tootjate rakendatavaid standardeid peetakse Koreas nõututega võrdseks.

→ Sellest tulenevalt teatasid Korea ametiasutused oma otsusest teha importkosmeetika puhul rakendatavas korras muudatusi ning võtsid kasutusele uued kosmeetikatoodetealased õigusaktid (24.01.00) ning nende rakenduseeskirjad (19.07.00).

→ Seejärel alustasid komisjoni talitused järelevalvetegevust, sealhulgas jälgisid 1999. aasta kokkuleppe õiget kohaldamist ning kontrollisid uute õigusaktide ja rakenduseeskirjade kokkusobivust kokkuleppe ning rahvusvaheliste kaubanduseeskirjade ja -tavadega. Järelevalve raames teevad komisjoni talitused tihedat koostööd majandustegevusharuga ning annavad regulaarselt aru ELi liikmesriikidele. Praegu käib ELi ja Korea vahel arutelu ELi ettepaneku üle, mis käsitleb "ühiseid kokkulepituid eesmärke", millega tahetakse kaotada ülejäänud takistused EÜ kosmeetikatoodete impordilt Koreasse.

BRASIILIA

Tekstiiltooted

Kaebuse esitas FEBELTEX (Belgia tekstiiliit)

12. jaanuaril 1998

→ Kaubandustõke:

Brasiilias tekstiiltoodete suhtes rakendatav mitteautomaatne impordilitsentside väljaandmise süsteem, mis toimib kohustuslike maksetingimuste ning miinimumhindade kaudu.

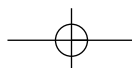
→ KTMi alusel algatati uurimine 27. veebruaril 1998.

→ Uurimise järeldused: uurimise tulemusena järeldati, et Brasiilia ametiasutused keelduvad miinimumhindadele ning kohustuslikele maksetingimustele mittevastavuse alusel väljastamast impordilitsentse teatavatele tekstiiltoodetele. Selle süsteemi rakendamine näib rikkuvat Brasiilia kohustusi, mis tulenevad WTO impordilitsentside protseduuride lepingust (artiklid 1,3, 5 ja 8) ning GATT 1994st (X artikkel ja XI artikli lg 1).

→ 14. oktoobril 1999 taotles ühendus WTO konsultatsioone, mis peeti 19. novembril 1999. Seejärel otsustas komisjon proovida probleemi lahendada kahepoolsete läbirääkimiste teel. Selle tulemusena otsustasid Brasiilia ametiasutused jätta kõik KTMi aruandega hõlmatud tekstiiltooted mitteautomaatselt impordilitsentsisüsteemist välja. KTMi menetlus peatati komisjoni otsusega 8. juunil 2001. Peatamisperioodi jooksul on komisjoni talitused olukorda kontrollinud ja jälginud tihedas koostöös asjaomase ühenduse majandustegevusharuga, kes väitis, et Brasiilia rakendas samadele toodetele vabasse ringlusse laskmise ajal kohaldatud minimaalsete tolliväärtuste abil miinimumhindasid.

→ Tulemus:

EL ja Brasiilia sõlmisid 6. novembril 2002 tekstiiltoodete kaubanduse liberaliseerimise osas vastastikuse mõistmise memorandum, mille kohaselt mõlemad pooled hoiduvad mittetariifsete tõkete kohaldamisest. See oli eriti suunatud tolliväärtuse määramisega seotud probleemidele. Komisjoni talitused kontrollivad kokkuleppe täitmist ning võivad kaubandustõkete kõrvaldamise korral kavandada uurimismenetluse lõpetamist.

ARGENTINA

Tekstiil- ja rõivatoodete importi puudutavad meetmed

Kaebuse esitas Euratex (Euroopa rõiva- ja tekstiiltoodete organisatsioon)

11. oktoobril 1999

→ Kaubandustõke:

Teatavad Argentina poolt kasutatavad meetmed, mis mõjutavad tekstiil- ja rõivatoodete importi: transpordieelse kontrolli kordamine ning importi kahjustavad tolliväärtuse määramise protseduurid; päritolusertifikaatide osas rakendatavad liigsed nõudmised, mis takistavad kaupade ümberlaadimist; tollidokumentatsiooni ja märgistust puudutavad liigsed nõudmised.

→ KTMi alusel algatati uurimine 27. novembril 1999.

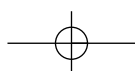
→ Uurimise järeldused:

Uurimise tulemusena järeldati, et meetmed näisid rikkuvad GATTi/WTO eeskirju. Eriti leiti, et nõuded päritolusertifikaatidele näisid rikkuvat GATTi VIII artikli lõike 1 punkti c, VIII artikli lõiget 3, X artiklit ja XI artikli lõiget 1, samuti WTO tekstiil- ja rõivatoodete lepingu artikli 7 lõiget 1. Märgistusnõuete osas kinnitas KTMi alusel toimunud uurimine, et need kujutavad endast WTO tehniliste kaubandustõkete lepingu artikli 2 lõike 2, samuti GATTi VIII artikli lõike 1 punkti c rikkumist. Transpordieelsete kontrollide kordamise ning koguseliste tollimaksude rakendamise osas Argentina-poolset rahvusvaheliste kohustuste rikkumist ei tuvastatud. Leiti aga, et need suurendavad kõnealuste toodete impordiks vajalikest formaalsustest tulenevat koormust ning loovad ebasoodsa kaubanduskonteksti.

→ Tulemus:

Uurimise järel otsustati tegelda ülalmainitud küsimustega koostöös Argentina ametiasutustega, et saavutada sõbralik lahendus, mis kõrvaldaks eespool mainitud kaubandustõkked või vähendaks neid järk-järgult.

→ Tolliväärtuse määramise tava osas tundub, et olukord on viimase kolme aasta jooksul paranenud. Läbipaistvus on paranenud, samal ajal kui Euroopa tootjad ja eksportijad võivad osaleda tolliväärtuse määramise indikatiivsete väärtuste kindlaksmääramisel. Mis puutub transpordieelsesesse kontrolli, siis see on kõrvaldatud. Päritolusertifikaatide osas paistab 2002. aasta veebruarist kehtiv uus seadus kehtivaid nõudeid leevendavat ning selle tulemusena on kolmandatest riikidest pärit toodete eksporti EList lihtsam. Uute märgistuseeskirjade vastuvõtmisega, mida täiendavad 2007. aastal vastu võetud uued reeglid, on märgistamise osas samuti toimunud julgustav areng. Seetõttu peatati uurimismenetlus 2008. aastal.

KOREAS farmaatsiatoodete impordi suhtes rakendatav kord

Kaebuse esitas EFPIA
5. juunil 1999

→ Kaubandustõke:

Farmaatsiatoodete hinnakujundust ja tagasimakseid puudutavad diskrimineerivad eeskirjad ja tavad, mis mõjutavad ühenduse farmaatsiatoodetega kauplemist Korea turul.

→ KTMi alusel algatati uurimine 30. juulil 1998.

→ Uurimise järeldused:

Uurimise tulemusena jäeldati, et imporditud farmaatsiatoodete hinnakujunduse ning tagasimaksete süsteem Koreas on vastuolus WTO GATTi lepingu sätetega ning põhjustab ühenduse majandustegevusharule kaubandust kahjustavaid mõjusid sellega, et imporditud tooteid koheldakse kohapeal toodetutest erinevalt. Teised ELi majandustegevusharu probleemid olid seotud uute ravimite kliiniliste katsetega ning uute ravimite intellektuaalomandi õigustega.

→ Tulemus:

Uurimise jooksul olid Korea ametiasutused õigusakte oluliselt muutnud, nii et varem eksisteerinud de jure diskrimineerivad tegurid likvideeriti, mistõttu imporditud tooted lubati esmakordselt tagasimakstavate farmaatsiatoodete nimekirja ning imporditud toodete puhul toimusid tagasimaksed kodumaiste toodetega samade eeskirjade kohaselt. Äsja imporditud, põhiliselt innovaatilisel teadus- ja arendustegevusel põhinevate farmaatsiatoodete hinda arvestati nüüd seitsme tööstusriigi (niinimetatud A7 riigid) keskmiste hindade põhjal.

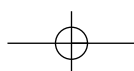
→ Lisaks sellele võtsid Korea ametiasutused kasutusele tagasimaksete süsteemi, mis põhineb tegelikel tehinguhindadel, likvideerides sellega varem kehtinud ebaseaduslike hinnaalanduste tava, ning lisaks sellele võtsid nad kasutusele proviisorite ja retseptikirjutajate eraldamise süsteemi, mille eesmärgiks oli likvideerida laialt levinud tava, kus retsepti kirjutavad arstid või institutsioonid andsid ka rohtusid välja, mis viis sageli kuritarvitusteni.

→ Et hinnata, kas neid suuri muudatusi farmaatsiatoodete hinnakujundust ja tagasimakseid puudutavates õigusaktides kohaldatakse korrektselt, jätkavad komisjoni talitused olukorra kontrollimist Korea turul. Selle järelevalve käigus ilmnis, et tegelikkuses ei rakendatud imporditud ravimite hinnaeeskirju korrektselt, kuna uuenduslikud ravimid ei saanud liiga sageli A7 riikide keskmisel põhinevat standardset ravimihinda.

→ Järelevalve käigus on komisjoni talitused täheldanud, et Korea ametiasutused muudavad jätkuvalt hinnakujunduse ja tagasimaksete eeskirju. Sellise käitumise põhjuseks näib olevat suurenev vajadus hoida tervishoiu eelarve kontrolli all. Praegu on hinnakujunduse ja tagasimaksete küsimus Koreaga peetavatel läbirääkimistel endiselt põhiteemad. Kliinilised katsed ning intellektuaalomandi küsimused on endiselt arutelupunktide nimekirjas.

2006. aasta lõpus tegi Korea oma hinnakujundus- ja tagasimakse-eeskirjades muudatusi.

26. detsembril 2006 võttis Korea vastu reformitud süsteemi rakendusmeetmed. Vaatamata komisjoni talituste ja Korea ametiasutuste vahel enne nende meetmete vastuvõtmist peetud kirjavahetusele on ELi farmaatsiatööstuse mõned mureküsimused veel lahendamata.

Piiriülene muusika litsentsimine **USAs**

Kaebuse esitas IMRO (Irish Music Rights Organisation)
21. aprillil 1997

→ Kaubandustõke:

USA autoriõiguse seadus vabastab restoranid, baarid, poed ja muud avalikud kohad kohustusest osta raadio või televisiooni teel muusikateoste edastamiseks litsents, juhul kui on täidetud teatavad tingimused seoses pörandapinna ning audiovisuaalseadmete arvuga.

→ KTMi alusel algatati uurimine 11. juunil 1997.

→ Uurimise järelused:

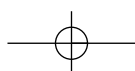
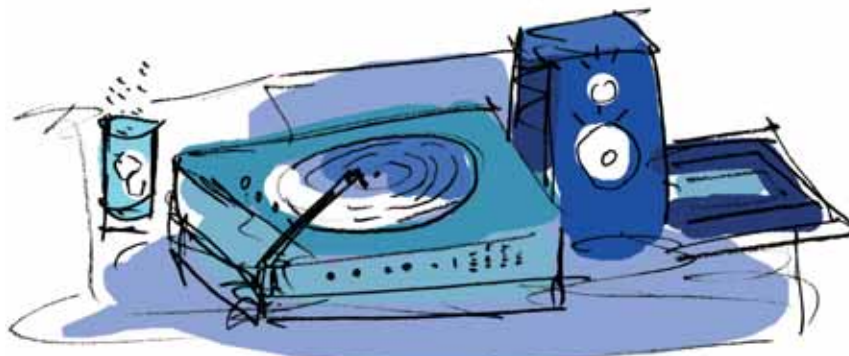
Uurimisel tuvastati TRIPS-lepingu artikli 9 lõike 1 ning Berni konventsiooni artiklite 11 ja 11a rikkumine.

→ Tulemus:

USA ametiasutustega peetud mitteametlikud konsultatsioonid ei viinud lahenduseni.

22. detsembril 1998 otsustas komisjon algatada WTO vaidluste lahendamise menetluse ning loodi vaekogu. Vaekogu aruanne, mis mõistis hukka autoriõiguse seaduse paragrahvi 110 lõike 5 kõige olulisema osa, võeti vaidluste lahendamise organi poolt vastu 26. juulil 2000. Enne USAle vaekogu aruande rakendamiseks antud perioodi lõppu jõudsid EL ja USA põhimõttelisele kokkuleppele ajutise lahenduse osas, millega korvata ELi õiguste valdajatele põhjustatud kahjud. Kokkuleppe osana usaldati vahekohtunike kogule ülesanne teha kindlaks nende kahjude suurus. 9. novembril 2001 määrasid vahekohtunikud kindlaks kasutustasu summas 1,1 miljonit USD aastas, mida muidu oleks tulnud ELi õiguste valdajatele maksta. USA makstud 3,3 miljoni USD suuruse summa põhjal on USA ja EL teavitanud WTOd 3-aastast perioodi hõlmava ajutise lahenduse saavutamisest. Kuid pikemaajalise lahenduse saavutamiseks peab USA oma õigusaktid TRIPS-lepinguga vastavusse viima.

→ Kaebuse esitaja on rahul uurimise tulemuse, vaekogu aruande ja USAga saavutatud ajutise korraldusega. Kaebuse esitaja loodab, et paragrahvi 110 lõike 5 muutmise tulemuseks on hüved ELi õiguste valdajatele, mis ületavad vahekohtunike määratud summat.

USA dumpinguvastane seadus

Kaebuse esitas EUROFER
10. jaanuaril 1997

→ Kaubandustõke:

USA 1916. aastast kehtiv dumpinguvastane seadus, mis keelab importijatel importida või müüa välisriigist pärit kaupu hinnaga, mis on oluliselt väiksem kui selliste kaupade turuväärtus või hulgimüügihind impordi ajal tootjariigis või teistes välisriikides, kuhu neid tavaliselt eksporditakse.

→ KTMi alusel algatati uurimine 25. veebruaril 1997.

→ Uurimise järeldused:

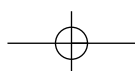
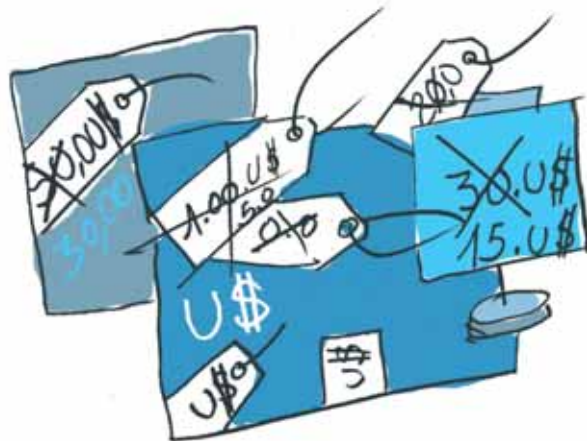
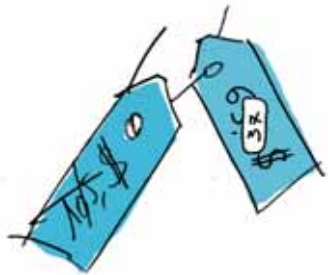
Uurimise tulemusena tuvastati GATT 1994, WTO dumpinguvastase lepingu ning WTO asutamislepingu sätete rikkumine.

→ Tulemus:

USA ametiasutustega peetud mitteametlikud konsultatsioonid ei viinud lahenduseni.

28. aprillil 1998 otsustas komisjon algatada WTO vaidluste lahendamise menetluse. Selle raames peetud ametlikud konsultatsioonid ei olnud edukad ning loodi vaekogu. Vaekogu ja apellatsioonikogu leidsid, et USA rikub mitmeid WTO sätteid.

→ Kuna USA ei täida jätkuvalt oma kohustusi, palus komisjon WTOlt luba rakendada USA suhtes vastumeetmeid. Veebruaris 2004 tunnustas WTO ELi õigust võtta sobival ajal vastu määrus, millega kehtestatakse USA dumpinguhinnaga toodetele erikohustused. Detsembris 2004 tunnistas USA viimaks 1916. aasta seaduse kehtetuks.

Kaebuse esitas CESA (Euroopa Liidu laevaehitajate liitude komitee)
24. oktoobril 2000

→ **Kaubandustõke:**

Korea Vabariigi poolt Korea laevaehitusettevõtetele makstavad subsidiumid või muud soodustused.

→ **KTMI alusel algatati uurimine 2. detsembril 2000.**

→ **Uurimise järelused:**

Uurimine näitas, et Korea on andnud märkimisväärses ulatuses subsidiume, põhiliselt riigiomandis oleva Korea ekspordi-impordipanga (Korean Export-Import Bank, KEXIM) ekspordiskeemide ja valitsuse omandis või valitsuse kontrolli all olevate finantsasutuste poolt antava võlavabastuse ning võla aktsiakapitali vastu vahetamise kaudu. Lisaks sellele leiti tõendeid, et kõnealused subsidiumid on avaldanud ELi majandustegevusharule kahjustavat mõju WTO subsidiumide lepingu tähenduses, st olulist ja tõsist kahju mitmetes põhilistes kaubalaevasektorites.

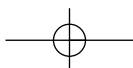
→ **Tulemus**

2001. aasta novembris taotles CESA komisjonilt KTMI aruande ajakohastamist, et kontrollida, kas ELi majandustegevusharu kannatas 2001. aasta jooksul kahjulike mõjude all. Ajakohastav uurimine kinnitas esimese uurimise tulemusi.

→ Selle aja jooksul otsis komisjon – kahjuks edutult – võimalusi vaidluse sõbralikuks lahendamiseks.

Pärast ELi ja Korea vaheliste kahepoolsete läbirääkimiste kahe viimase vooru läbikukkumist 2002. aasta augustis ja septembris ei olnud Euroopa Komisjonil muud valikut kui nõuda WTO konsultatsioone.

→ Taotlus esitati 21. oktoobril 2002. Novembris ja detsembris 2002 ning mais 2003 toimus kolm konsultatsioonivooru, kuid vaidlust ei lahendatud. Seetõttu taotles EL 24. juunil 2003 vaekogu, mis loodi vaidluste lahendamise organi kohtumisel 21. juulil 2003. Vaekogu aruanne esitati 2005. aasta märtsis. Komisjoni talitused jälgivad praegu vaekogu soovitude rakendamist.

Lisa

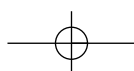
WTO vaidluste lahendamisel ning KTMi uurimistel käsitletud kaubandustakistuste näitlik nimekiri

WTO vaidluste lahendamisel ning KTM uurimistes sageli käsitletavat kaubandustakistused hõlmavad subsiidiume, maksundusalast diskrimineerimist, tehnilisi norme, intellektuaalomandi õigust ning tolliformaalsusi.

Tolliformaalsused

On teada, et kaupade ekspordi ja impordiga seotud haldusformaalsused (tavaliselt nimetatakse neid tolliseadusteks) võivad iseenesest olla kaubandustõkked. Võiks nimetada mitmeid tollitavasid, mis tegelikkuses toimivad kaubandustõketena.

- Esiteks põhinevad kõikide WTO liikmete tollinõuded suures osas kaupade väärtusel, mis on aluseks importimisel makstavate tollimaksude määramisel. Selle tulemusena on imporditavate kaupade väärtuse kindlaksmääramine maksude hindamise protsessi põhiosa. Ebamääraseid või meelevaldseid hindamismeetodeid võidakse seetõttu lihtsalt kasutada imporditavate kaupade väärtuse ülehindamiseks, suurendades seeläbi tasumisele kuuluvate tollimaksude summat. Selline tegevus võib tõsiselt takistada kaupade riikidevahelist vaba liikumist ning toimida kokkulepitud tariifikontsessioonide väärtust vähendavalt. WTO tolliväärtuse hindamise leping sätestab selle valdkonna täpse korra.
- Teiseks võivad ka impordi ja ekspordiga seotud tasud toimida tõsise kaubandustõkkena. Need tasud võivad olla seotud erinevate osutatud teenustega, näiteks konsulaarteenused, litsentsimine, valuutakontrollimeetmed, inspekteerimine ja karantiin, sanitaarküsimused ja fumigatsioon. Sel määral, mil nõutavad tasud ei piirdu koguseliselt osutatud teenuse maksumusega (klassikaline näide on *ad valorem* tasud, millel puudub maksimummäär), võivad nad ekspordi jaoks osutada tugevaks antistiimuliks. Röövellikke hindasid nõutakse tavaliselt selleks, et saada suuremat tulu või kaitsta kodumaiseid tooteid. Põhiline kohaldatav eeskiri on GATTi IX artikkel.
- Kolmandaks võib ka miinimumhindade nõue kaupade vabale liikumisele takistuseks osutada. Nõuded, mis keelavad nende kaupade impordi, mille hind on teatavast hinnast madalam, kujutavad endast ühte halvimat piirangut rahvusvahelisele kaubandusele ning on vastuolus GATTi XI artikliga.

Intellektuaalomandi õigused on õigused, mis on antud inimestele nende vaimutöö tulemuste üle. Tavaliselt annavad need loojale ainuõiguse oma loomingu kasutamiseks teatud aja jooksul. Sellise ainuõiguse suhtes rakendatakse üldiselt mitmeid piiranguid ja erandeid, mille eesmärgiks on leida tasakaal õigusevaldaja ja kasutajate seaduslike huvide vahel.

WTO intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide leping (TRIPS-leping) vähendas puudujääke nende õiguste kaitsmise korras üle maailma ning ühendas need üldiste rahvusvaheliste eeskirjade alla.

Autoriõigus

Kirjandus- ja kunsteoste (näiteks raamatute ja muude kirjutiste, heliteoste, maalide, skulptuuride, arvutiprogrammide ja filmide) autorite õigused on pärast autori surma kaitstud autoriõigusega minimaalselt 50 aastaks. Autoriõiguse ning seonduvate õigustega on kaitstud ka esinejate (nt näitlejate, lauljate ja muusikute), fonogrammitootjate (helisalvestuste) ning ringhäälinguorganisatsioonide õigused.

Tööstusomand

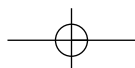
Tööstusomandi võib jagada kaheks põhivaldkonnaks:

→ Eristavad märgid

Need on konkreetsed kaubamärgid (mis eristavad ühe ettevõtte kaupu või teenuseid teise ettevõtte omadest) ning geograafilised tähised (mis näitavad, et kaup on pärit mingist kindlast kohast, juhul kui kauba mingi omadus on olulisel määral seostatav selle geograafilise päritoluga). Selliste eristavate märkide kaitses eesmärgiks on tagada õiglane konkurents ning kaitsta tarbijaid, võimaldades neil erinevate kaupade ja teenuste vahel teadlikku valikut teha.

→ Muud

Muud tööstusomandi liigid on kaitstud ennekõike innovatsiooni, tehniliste lahenduste ja tehnoloogia loomise stimuleerimiseks. Sellesse kategooriasse kuuluvad leiutised (kaitstud patentidega), tööstusdisainilahendused ning ärisaladused. Kaitse antakse tavaliselt piiratud ajaks (patentide puhul tavaliselt 20 aastaks).

Võimalikud õigusrikkumised

Intellektuaalomandi õiguste võimalikud rikkumised on:

- õigusaktid, mis ei taga WTO liikmesriikide kodanike võrdset kohtlemist ega ka teise riigi kodanikele antud eelise, soodustuse, privileegi või immuniteedi automaatset ja tingimusteta laienemist WTO liikmesriikide kodanikele (niinimetatud enamsoodustusrežiimi võimaldamise kohustus);
- õigusaktid, mis TRIPS-lepingu eeskirju rikkudes piiravad intellektuaalomandi õigusi (nt autoriõiguse kehtivus vähem kui 50 aastat, patentide kehtivus vähem kui 20 aastat, puuduv keeld kasutada veininimetusi koos sõnadega "stiil", "sort", "liik");
- õigusaktid, mis tõlgendavad TRIPS-lepinguga sätestatud erandeid liiga laialt (nt geograafilised tähised, mida ebasobivalt peetakse liiginimeks);
- TRIPS-lepingu rakenduseeskirjade rikkumine.

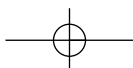
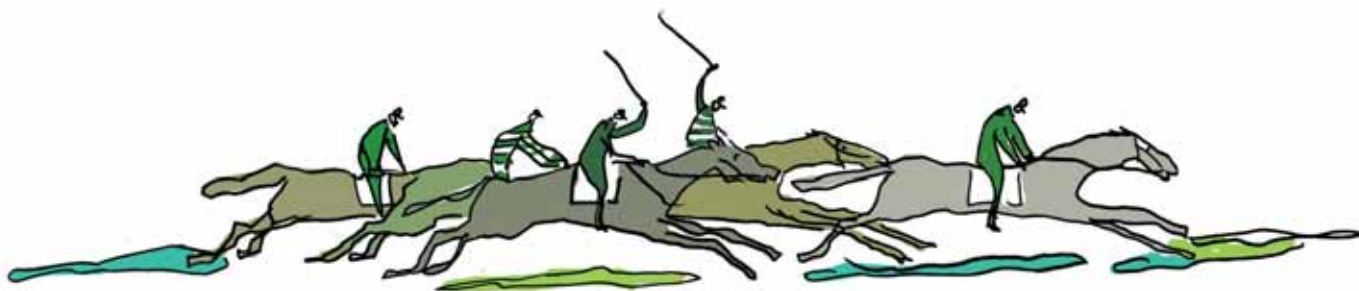
Tehnilised normid

Tehnilised normid ja tööstusstandardid võivad riigiti erineda. Tootjad ja eksportijad peavad erinevaid norme ja standardeid oma toodete turustamiseks kohandama. Kui standardid on omavoliliselt seatud, võivad need muutuda kaubandustakistusteks. ELi majandustegevusharud ja ettevõtted võivad tugineda tehniliste kaubandustökete lepingule, tagamaks, et kolmandate riikide normid, standardid, katsetamis- ja sertifitseerimismenetlused ei kujuneks ülemäärasteks takistusteks.

Tehniliste kaubandustökete lepingut kohaldatakse paljude meetmete suhtes: kaupade koostis, kujundusnõuded, pakendi- ja märgistusnõuded jne. Seda rakendatakse nii kohustuslikele normidele, millega nähakse ette kauba tunnused, kui ka mittekohustuslikele normidele. Kaubanduseeskirjad ei kehti mitte ainult keskvalitsuste poolt vastu võetud tehniliste normide suhtes – tehniliste kaubandustökete leping sisaldab ka sätteid, mis näevad ette, kuidas kohalik valitsus ning valitsusvälised organisatsioonid peaksid oma norme kohaldama.

Tehniliste kaubandustökete leping keelab imporditavate kaupade diskrimineerimise koormavamate disaini- või katsetamisnõuete kaudu. WTO liikmed peavad samuti tagama, et nende tehnilised normid ei piiraks kaubandust rohkem, kui on vaja nende seadusjärgsete eesmärkide saavutamiseks. Menetlus, mida kasutatakse, et otsustada, kas toode on vastavuses siseriiklike standarditega, peab olema õiglane ja erapooletu.

Siseriiklike tehniliste normide ja standardite vahelise ühituvuse soodustamiseks nõutakse lepingus, et riigid kasutaksid oma normide alusena rahvusvahelisi standardeid, kui need on seaduslike eesmärkide saavutamiseks sobivad.

WTO liikmed on võtnud endale kohustuse reguleerida subsiidiume subsiidiumide ja tasakaalustusmeetmete lepinguga. Selle põhjuseks on tõdemus, et subsiidiumid tervikuna hõlmavad endas ressurside väärja jagamist, mis võib potentsiaalselt kaubandust kahjustada ning põhjustada ebasoodsaid mõjusid konkureerivatele ettevõtetele, kellele subsiidiume ei maksta.

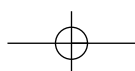
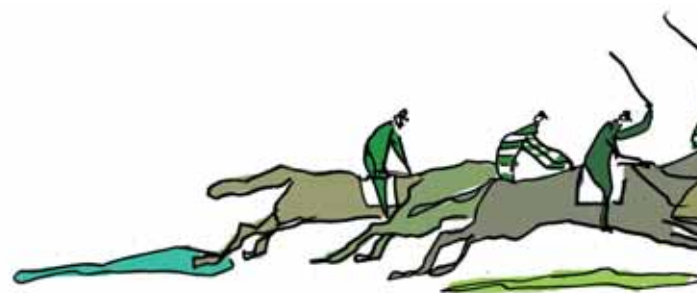
WTO reeglite kohaselt defineeritakse "subsiidiumi" laias laastus kui valitsuse rahalist toetust, mis annab selle saajale soodustuse, mida ta muidu turul ei oleks saanud. Näiteks kuuluks sellesse kategooriasse ilmselgelt selliste valitsuse vahendite nagu stipendiumide või maksuvabastuse tagastamatu ülekandmine ettevõttele. Teistel juhtudel on subsiidiumi olemasolu kindlakstegemiseks vaja võrdlust turuga. Näiteks valitsuse laen kujutaks endast subsiidiumi ainult siis, kui see on antud soodsamatel tingimustel kui turul, st laen allpool turumäärasid; sama kehtib ka laenuatagatiste, omakapitali paigutuste ning valitsusepoolse kaupade tarnimise suhtes.

Oluline on märkida, et subsiidiumikord kehtib ainult hüvede osas, mis tulenevad valitsuse rahalisest sekkumisest. Mitmetest valitsuse tegevustest tulenevad hüved, mida ei saa pidada subsiidiumiks. Näiteks kui valitsus langetab sotsiaalseid või tänapäeval eriti olulisi keskkonnastandardeid, võib see vähendada ettevõtte kulusid ning luua hüve, vähemalt ettevõtte täiesti omahuvilisest vaatepunktist. Kuid valitsus ei anna mingit rahalist toetust, see ei ole subsiidium ning selles osas ei rakendata subsiidiumivastaseid meetmeid. Samamoodi võib terasejääkide ekspordikeeld olla tootjatele kasulik, kuna see vähendab nende tooraine hinda, kuid see ei ole subsiidium. Veel üheks näiteks on tollitariifide tõstmine – see on ettevõtetele kasulik, kuna see kaitseb neid, kuid valitsuse sissetulekud pigem suurenevad kui vähenevad.

Kõiki subsiidiume aga ei saa vaidlustada. Teatavat liiki subsiidiume koheldakse selles mõttes soodsamalt kui teisi. Näiteks, subsiidiume, mis on neid andva valitsuse territooriumil üldiselt kohaldatavad ja ei anna seetõttu teatavatele ettevõtetele eelist teiste ees, ei peeta tavaliselt kaubandust kahjustavaks. Näiteks võib olla ettevõtte tulumaksu madalam määr väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele – need on niinimetatud mittespetsiifilised subsiidiumid. WTO reeglite kohaselt ei võeta mittespetsiifiliste subsiidiumide vastu meetmeid.

Teisalt võivad spetsiifilised subsiidiumid, nt need, mis on mõeldud ainult teatud ettevõtetele, potentsiaalselt kaubandust kahjustada ning neid võib seetõttu vaidlustada, kui nad põhjustavad teistele WTO liikmetele kahjulikke mõjusid (nt kahju kohalikule tööstusele, ekspordikaupade kõrvaletõrjumine, hinna allalöömine); neid nimetatakse "vaidlustatavateks" subsiidiumideks. Enne mis tahes meetmete võtmist tuleb loomulikult esitada tõendeid selliste mõjude kohta.

Ning lõpuks on teatavad subsiidiumid, mida peetakse nende olemuse tõttu igasuguses olukorras kaubandusele otsest negatiivset mõju omavaks, ning need on seetõttu vaieldamatult keelatud: need on ekspordisubsiidiumid ning subsiidiumid, mis soodustavad kodumaiseid tooteid rohkem kui imporditud tooteid. Näiteks soodustingimustel antud laen, mida valitsus annab ainult eksporditajatele, või maksuvabastused, mis põhinevad tootmises kasutatavate kodumaiste osade osakaalul.

GATT 1994 III artikli lõige 2 kehtestab võrdse kohtlemise põhimõtte, mis loob WTO liikmetele kohustuse käsitleda imporditud tooteid kodumaistega samaväärselt. Teisisõnu keelab see WTO liikmetel kehtestada imporditud toodetele diskrimineerivaid makse, mida ei kohaldata kodumaistele toodetele.

Et teha kindlaks meetme vastavus GATT 1994 III artikli lõikele 2, on vaja kontrollida, kas imporditud tooted on kodumaiste toodetega "sarnased tooted" või "otseselt konkureerivad või asendatavad tooted". Esimeste puhul on eeskirjad rangemad kui viimaste puhul.

Sarnased tooted

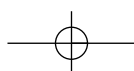
Kui imporditavad tooted on kodumaistega "sarnased", peaks nende maksustamine olema samasugune. Teisisõnu, kui leitakse, et imporditud tooteid maksustatakse rohkem kui kodumaiseid, isegi kui see on väga väikesel määral (*de minimis*), loetakse see diskrimineerimiseks ning sellest tulenevalt võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumiseks.

Mõiste "sarnane toode" ei ole GATTis määratletud; selle mõiste tõlgendamist peaks seetõttu iga juhtumi puhul eraldi kontrollima. See võimaldaks iga juhtumi puhul sarnasust moodustavaid elemente õiglaselt hinnata. Selleks, et teha kindlaks, kas imporditud tooted on kodumaiste toodetega "sarnased", on väga olulised nende füüsilised omadused (nt toote omadused, laad ja kvaliteet, näiteks tooraine, välimus, värv, esitusviis ja pakend). Lisaks tuleb uurida selliseid elemente nagu nende tootmistehnikad ja -meetodid (sealhulgas destilleerimis-, filtreerimis-, värvimis- või laagerdusprotsess), toote lõppkasutused kõnealusel turul ning nende tariifne klassifitseerimine.

Otseselt konkureerivad või asendatavad tooted

Kui imporditud tooted on kodumaiste toodete suhtes "otseselt konkureerivad või asendatavad tooted", siis on väga väikesed maksuerinevused lubatud (nt võidakse lubada 0,5% erinevust, aga mitte 3% erinevust). Lisaks sellele tuleb rikkumise avastamise korral teha kindlaks, et imporditud toodete suhtes kohaldatakse suuremat maksu kodumaisele toodangule "kaitse võimaldamiseks". Kuna seadusandja kavatsuse kindlakstegemine ei ole alati lihtne või ilmselge, oleks selle asja otsustamiseks vaja vaadata meetme üldist kujundust, arhitektuuri ja struktuuri.

Millal on imporditud ja kodumaised tooted "otseselt konkureerivad või asendatavad"? Kuigi see kategooria on laiem kui "sarnaste" toodete kategooria, tuleb see ikkagi kindlaks teha iga juhtumi puhul eraldi, kuid tuginedes ennekõike tarbijate tunnetusele kõnealusel turul. Seetõttu tuleb esitada teavet tavapäraste lõppkasutuste (kas tooteid kasutatakse sarnases keskkonnas ja sarnastel eesmärkidel) ja turundusstrateegiate (turustuskanalid ja müügipunktid) kohta; lisaks sellele tuleb silmas pidada nende füüsilisi omadusi, nõudluse hinnaelastsust, nõudlust teistel turgudel ning tariifset klassifitseerimist.

http://ec.europa.eu/trade/issues/respectrules/tbr/index_en.htm

Lisateave | Kaubanduse peadirektooraat | Üksus F2 (kaubanduspoliitika juriidilised aspektid) | Tel: +32 2 295 39 18 | E-post: trade-tbr@ec.europa.eu

